

Інформаційна технологія відбору відеоматеріалів. Програмні засоби на основі колаборативної фільтрації

Підготував:
студент групи 2КН-16м
Щербань Вадим Сергійович

Науковий керівник:
д.т.н., проф. Яровий А.А.

Мета, задачі, об'єкт та предмет дослідження

- ▶ **Мета дослідження** – підвищення ефективності процесу надання рекомендацій щодо відбору відеоматеріалів.
- ▶ **Задачі дослідження:**
  - проаналізувати предметну область рекомендаційних систем;
  - класифікувати та проаналізувати методи надання рекомендацій у рекомендаційних системах;
  - обґрунтувати вибір програмного інструментарію для реалізації інформаційної технології відбору відеоматеріалів, зокрема програмних засобів на основі колаборативної фільтрації;
  - розробити схему алгоритму роботи програмного продукту;
  - здійснити програмну реалізацію та тестування програмного засобу відбору відеоматеріалів.
- ▶ **Об'єкт дослідження** – процес надання рекомендацій щодо відбору відеоматеріалів.
- ▶ **Предмет дослідження** – програмні засоби надання рекомендацій на основі колаборативної фільтрації.

Актуальність

- **Потреби користувачів** у споживанні конкретної інформації та їх неможливість обробляти всю інформацію привели до стрімкого розвитку технологій пошуку інформації.
- З ростом обсягів даних, що зберігаються у мережі і пропонуються користувачу, зростає актуальність **проблеми випередження запиту** користувача шляхом пропонування йому потенційно цікавої інформації.
- **Рекомендаційні системи** — зручна альтернатива пошуковим алгоритмам, оскільки дозволяють виявити об'єкти, які не можуть бути знайдені останніми.

Приклади рекомендаційних систем для відбору відеоматеріалів

- ▶ IMDb
- ▶ КиноПоиск
- ▶ Movielens
- ▶ Taste
- ▶ Rotten Tomatoes

Збір даних про користувачів

▶ Приклади явного збору даних:

- користувач оцінює запропонований об'єкт за диференційованою шкалою;
- користувач ранжує групу об'єктів від найкращого до найгіршого;
- користувач вибирає кращий з двох запропонованих об'єктів;
- користувачу пропонують створити список його улюблених об'єктів.

▶ Приклади неявного збору даних:

- спостереження за тим, що користувач оглядає в інтернет-магазинах або базах даних іншого типу;
- ведення записів про поведінку користувача онлайн;
- відстеження вмісту комп'ютера користувача.

Стратегії створення рекомендаційних систем

Дві основні стратегії створення рекомендаційних систем:

1. Контентна фільтрація

При фільтрації вмісту створюються профілі користувачів і об'єктів.

Профілі користувачів можуть містити демографічну інформацію або відповіді на певний набір питань.

Профілі об'єктів можуть містити назви жанрів, імена акторів, імена виконавців тощо.

2. Колаборативна фільтрація

Використовується інформація про поведінку користувачів у минулому — наприклад, інформація про придбання або оцінки.

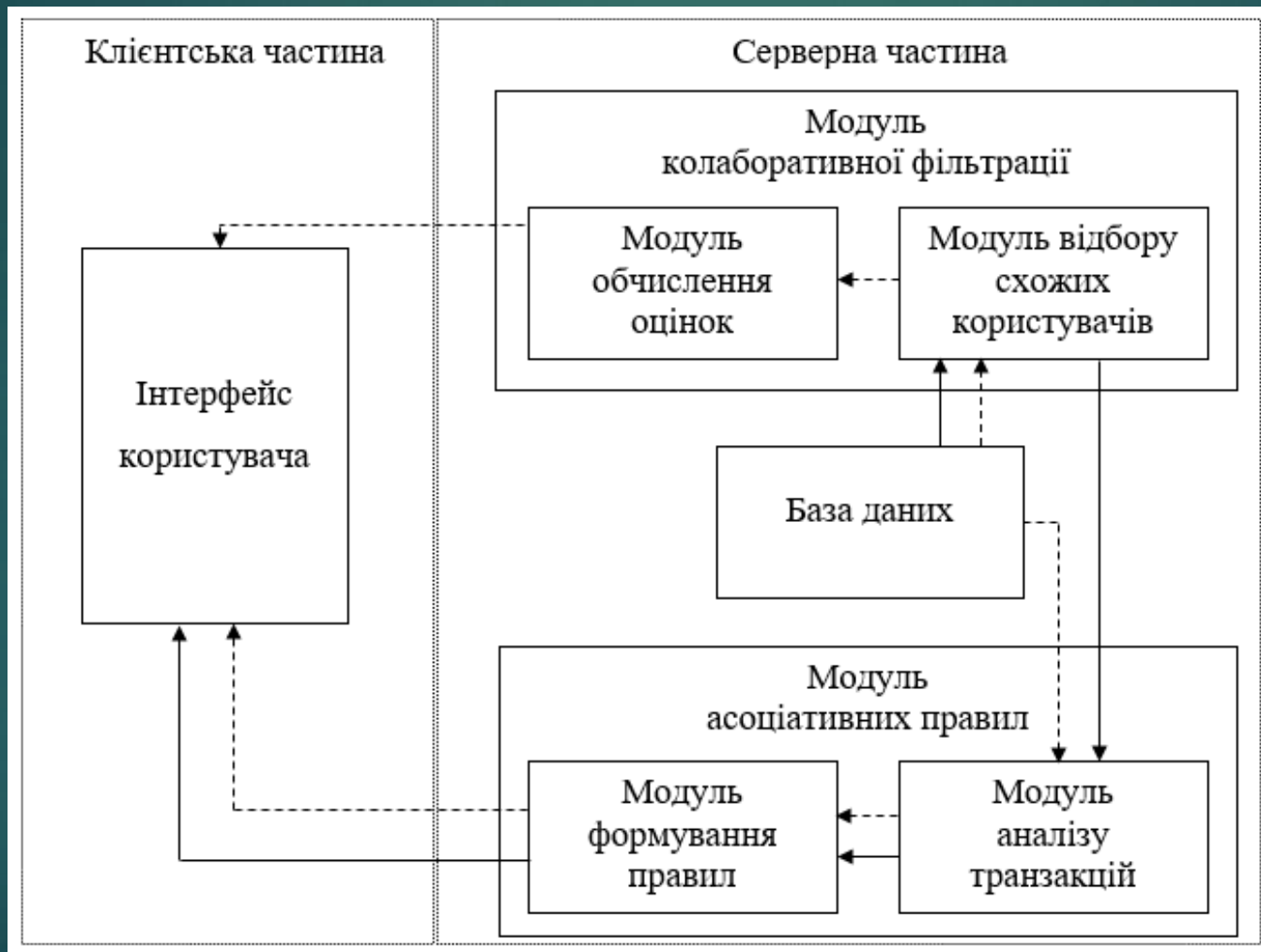
Колаборативна фільтрація

Підхід, заснований на сусідстві, в якому для активного користувача підбирається підгрупа користувачів схожих з ним. Комбінація вагів і оцінок підгрупи використовується для прогнозу оцінок активного користувача.

Переваги: легкий та «дешевий» в реалізації.

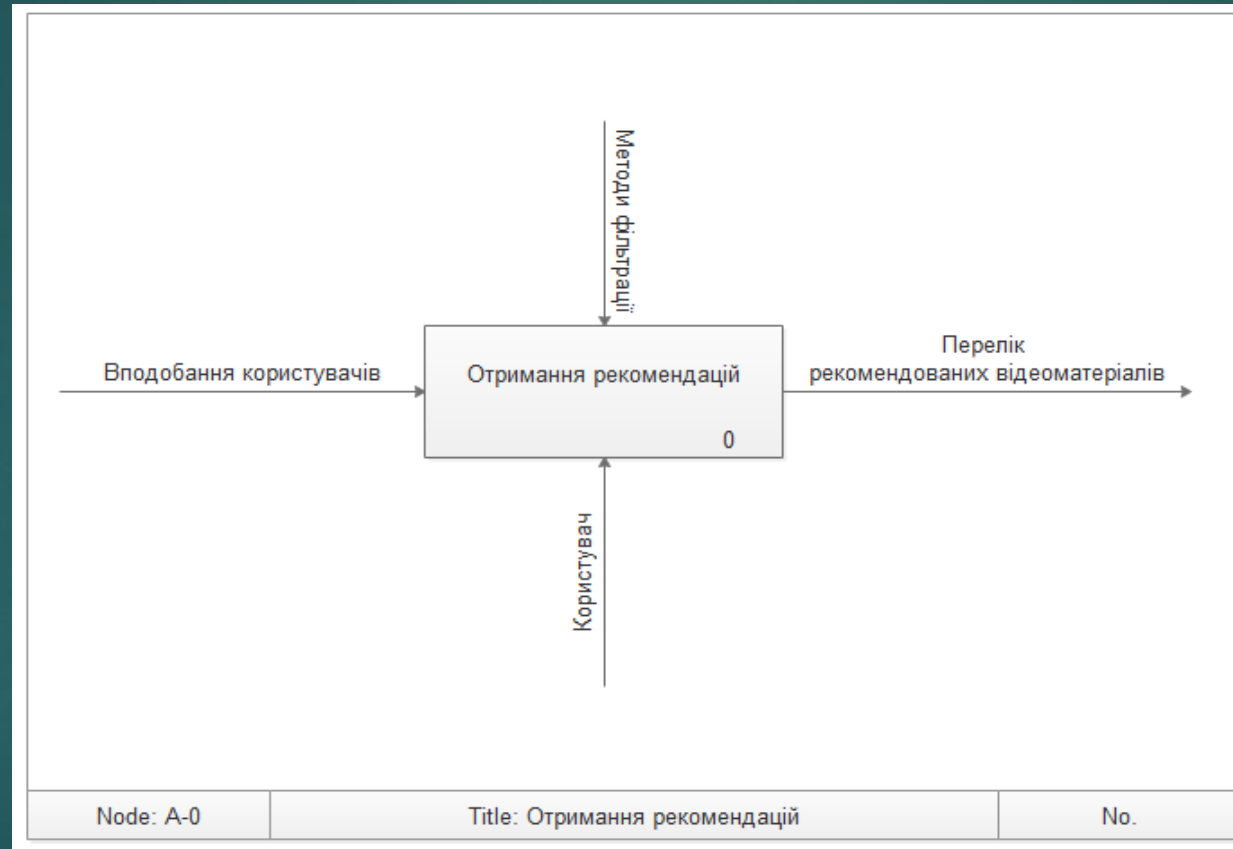
Недоліки: погано обробляє розріджені матриці

Загальна структурна схема

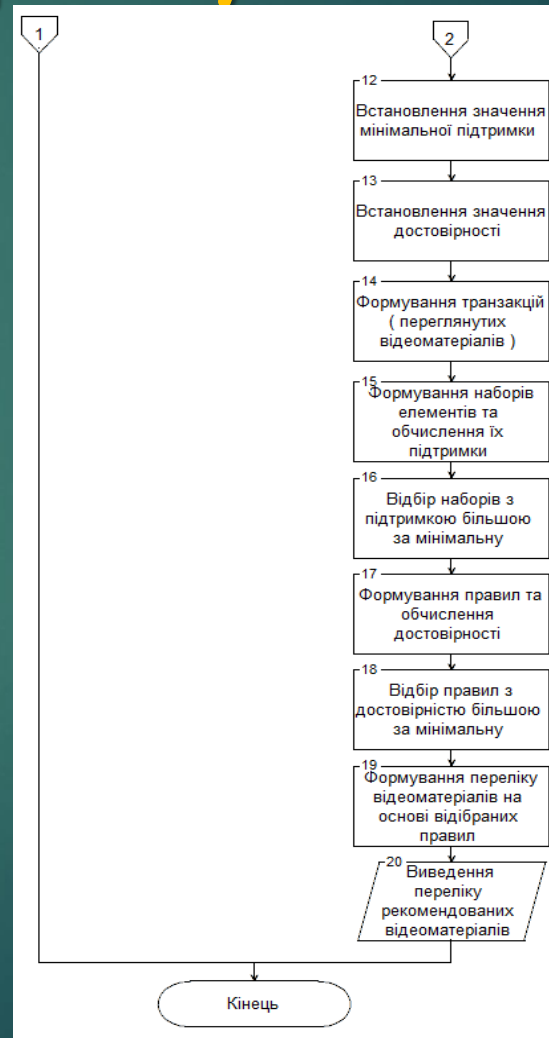
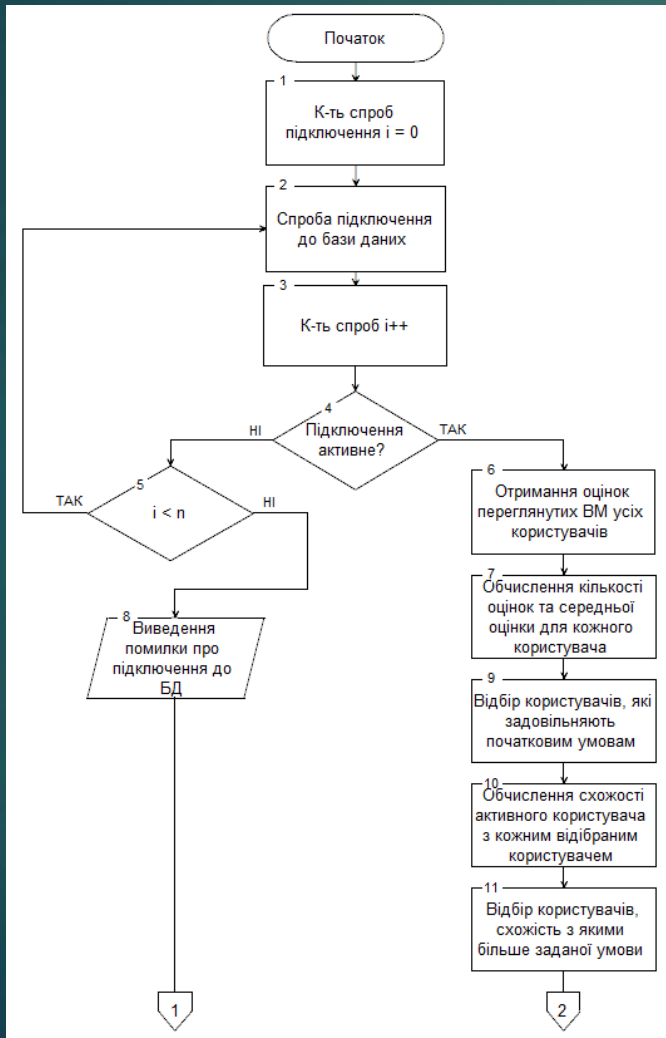
Контекстна діаграма IDEFO

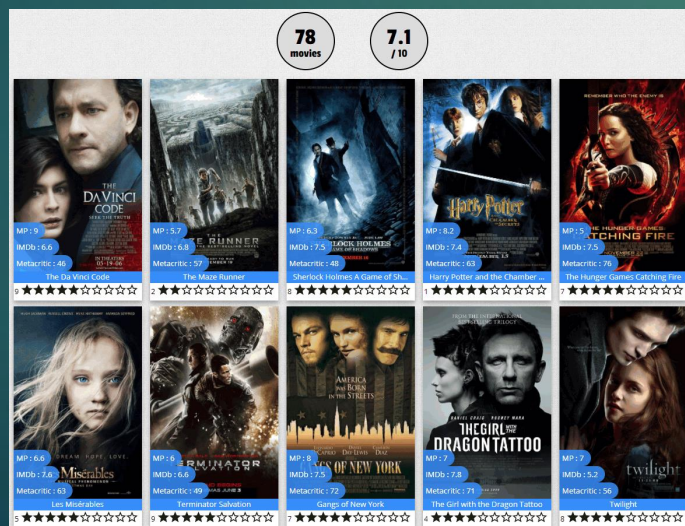
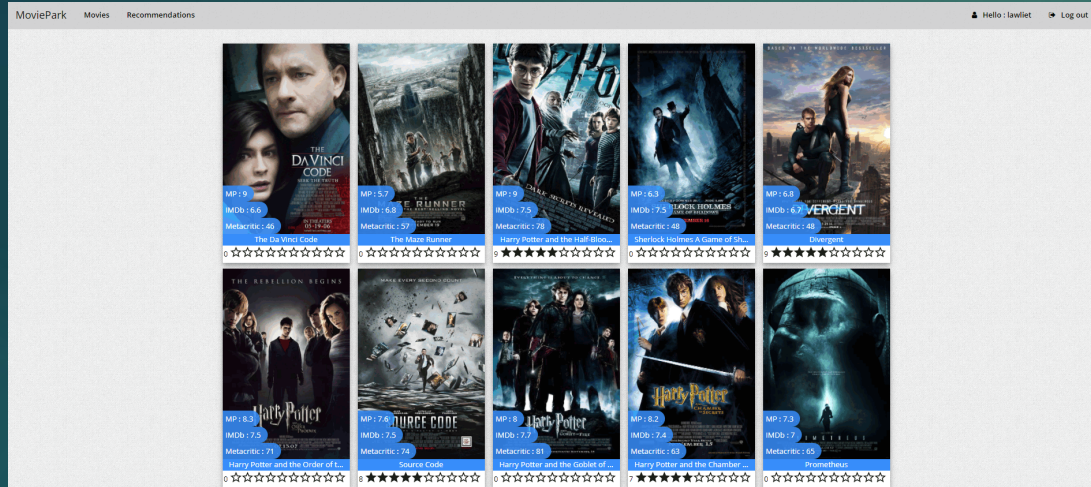
UML-діаграма варіантів використання

Схема алгоритму роботи програмного засобу відбору відеоматеріалів на основі комбінованого алгоритму

Приклад роботи програмного засобу відбору відеоматеріалів

Les Misérables

Premiere date: 07 February 2013
Slogan: Fight. Dream. Hope. Love.
Length: 158 min
Genres: Drama, History, Romance, Musical, War
Countries: USA, UK
Budget: 61000000
Age limit: PG-13
Description: In 19th-century France, Jean Valjean, who for decades has been hunted by the ruthless policeman Javert after breaking parole, agrees to care for a factory worker's daughter. The decision changes their lives forever.

Les Misérables - Official Movie Trailer 2012 (HD)

7.6 IMDb 63 Metacritic 6.6 MP

Тестування роботи програмного засобу відбору відеоматеріалів

- ▶ Для тестування було обрано вибірку з 10 людей, включаючи 2 розробників. На момент тестування в базі даних містилося 300 відеоматеріалів та 10 облікових записів. В ролі активного користувача обрано обліковий запис *Milky_Way*. Активний користувач оцінив 78 відеоматеріалів. Оцінки користувача є суб'єктивними.
- ▶ Алгоритм колаборативної фільтрації порекомендував 32 відеоматеріали, алгоритм Apriori - 7 відеоматеріалів, а комбінований алгоритм надав 8 рекомендацій.
- ▶ Отримавши рекомендації за допомогою кожного алгоритму, користувач *Milky_Way* переглянув по 5 випадкових фільмів з кожного переліку та виставив їм оцінки.
- ▶ **Якість** наданих рекомендацій визначається середнім значенням оцінок, які користувач виставить рекомендованим відеоматеріалам після їх перегляду. Чим вище це значення, тим більша якість надання рекомендацій.

Порівняльна характеристика якості наданих рекомендацій для користувача Milky_Way

	К-сть рекомендацій	Кількість переглянутих рекомендацій	Сума оцінок переглянутих рекомендацій	Середнє значення $E_{сер}$	Якість Q, %
<u>Колабора-тивна фільтрація</u>	32	5	35	7	70,0
<u>Алгоритм Аргіогі</u>	7	5	38	7,6	76,0
<u>Комбінований алгоритм</u>	8	5	39	7,8	78,0

Комерційний потенціал розробки інформаційної технології відбору відеоматеріалів

- ▶ Рівень комерційного потенціалу розробки вище середнього.
- ▶ Розраховано витрати на заробітну плату, амортизаційні відрахування, витрати на комплектуючі та на силову електроенергію складають 203741,5 грн.
- ▶ Очікується, що основний прибуток буде отримуватись протягом трьох років. Чистий прибуток підприємства від впровадження розробки за три роки становить 533751,85 грн.
- ▶ Здійснено розрахунок ефективності вкладених інвестицій та періоду їх окупності. Життєвий цикл наукової розробки становить 3 роки. Абсолютна ефективність вкладених інвестицій дорівнює 330010,35 грн. Відносна щорічна ефективність вкладених коштів становить 38%, при мінімальному порозі в 19%. А термін окупності інвестицій складає 2,63 роки. Тому фінансування розробки інформаційної технології відбору відеоматеріалів є доцільним для інвесторів і може принести їм потенційний прибуток.

Наукова новизна одержаних результатів

- ▶ Удосконалено спосіб відбору відеоматеріалів для надання рекомендацій, що відрізняється від відомих застосуванням комбінації алгоритмів колаборативної фільтрації та асоціативних правил, що забезпечило підвищення якості надання рекомендацій.
- ▶ Запропоновано інформаційну технологію відбору відеоматеріалів на основі колаборативної фільтрації та асоціативних правил, що забезпечило підвищення якості надання рекомендації.

Практичне значення одержаних результатів

- ▶ Розроблено комбінований алгоритм колаборативної фільтрації та асоціативних правил для підвищення ефективності процесу надання рекомендацій щодо відбору відеоматеріалів;
- ▶ Розроблено програмний засіб надання рекомендацій щодо відбору відеоматеріалів, що дозволяє користувачу отримувати рекомендації, що відповідають його вподобанням;
- ▶ Здійснено практичну реалізацію програмного засобу з використанням сучасних технологій розробки веб-сайтів, програмних платформ та мов програмування: Loorback, Fireloop, Angular, Node.js, TypeScript, що забезпечило швидку програмну реалізацію та підвищення швидкодії обчислення рекомендацій.

Апробація, публікації та впровадження одержаних результатів

- ▶ Результати досліджень апробовані на XLV та XLVI науково-технічних конференціях професорсько-викладацького складу, співробітників та студентів ВНТУ з участю працівників науково-дослідних організацій та інженерно-технічних працівників підприємств м. Вінниці та області, 2016-2017 рр.
- ▶ За результатами досліджень опубліковано двоє тез доповідей науково-технічних конференцій та подано заяву про реєстрацію авторського права на твір (комп'ютерну програму), реєстраційний номер АПС/2931-17 від 29.11.17 р.
- ▶ Результати даного дослідження протестовано та плануються для подальшого використання у ФОП Носенко С.І., м. Київ.

Висновки

- ▶ Здійснено аналіз предметної області рекомендаційних систем, визначено основні задачі та вимоги до об'єкту проектування. В роботі проаналізовано існуючі аналоги, охарактеризовано прикладне значення та застосування рекомендаційних систем.
- ▶ Проаналізовано технології та системи надання рекомендацій. Здійснено класифікацію та аналіз методів надання рекомендацій у рекомендаційних системах, визначено основні їх переваги та недоліки.
- ▶ Розроблено загальну структуру програмного засобу, спроектовано IDEFO-, DFD-діаграми та UML-діаграму варіантів використання. Розроблено дві схеми алгоритму роботи програмного продукту: на основі алгоритму колаборативної фільтрації та на основі комбінованого алгоритму.

Висновки

- ▶ Обґрунтовано вибір програмного інструментарію для реалізації інформаційної технології відбору відеоматеріалів, програмну реалізацію системи здійснено на платформі для створення веб-додатків NodeJS. Програмне забезпечення розроблено з використанням мов програмування високого рівня JavaScript та TypeScript та технології Loopback.
- ▶ Здійснено тестування програмного засобу надання рекомендацій щодо відеоматеріалів. Тестування показало, що на даному тестовому наборі якість рекомендацій, наданих комбінованим алгоритмом на 8% більша, ніж алгоритмом колаборативної фільтрації, та на 2% - в порівнянні з алгоритмом Apriori.
- ▶ Проведено оцінювання економічного потенціалу розробки, спрогнозовано витрати та комерційні ефекти від реалізації результатів розробки, розраховано ефективність вкладених інвестицій та періоду їх окупності.

ДЯКУЮ
ЗА
УВАГУ!